

ВЕРЕСНЕВІ АРХЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ВОЛИНІ



Панорама пам'ятки в с. Яревище на Волині

5 вересня 2015 року експедиція Дочірнього підприємства «Волинські старожитності» Державного підприємства «Науково-дослідний центр «Охоронна археологічна служба України»» Інституту археології НАН України провела односторонні археологічні розвідки з пошуку місця розташування середньовічного монастиря у с. Яревище (Кримненська сільська рада, Старовижівський район, Волинська область). Розвідку було організовано за кошти меценатів – після надходження інформації про те, що пам'ятку активно руйнують так звані «чорні археологи».

Розвідкові дослідження у с. Яревище здійснювалися волинськими археологами ще у 2011 році – з метою обстеження стіжкового городища на лівому березі р. Прип'ять, яке з 1962 р. традиційно, відповідно до точки зору радянського вченого-археолога П.О. Раппопорта (1913-1988), в наукових колах вважали літописним містом Рай. Однак у літописі під 1255 роком чітко зазначено, що це місто розташовувалося на березі озера, якого в Яревищі ніколи не було. Крім того, за підсумками розкопок у с. Яревище в 2011 р. вчені висунули гіпотезу про те, що літописний Рай насправді знаходився у селищі Шацьк на березі озера Люцимер. У вказаній місцевості археологічні дослідження тривають із 2009 року, а в їх результаті виявлено вже 24 об'єкти (житла і споруди), а також князівські печатки та прикраси давньоруського періоду.

Проте у 2011 р. в Яревищі – в урочищі Монастирисько, що на правому березі р. Прип'ять, навпроти городища – археологи виявили потужний культурний шар XV-XVI ст. Мешканці села пов'язують цю місцевість із колишнім монастирем Вознесіння Господнього, який було засновано в 1444 році

князем Олександром Сангушком. Монастир процвітав до середини XVIII ст. У 1961 р. його зачинили для парафіян і перетворили на колгоспний склад.

Візуально оглянувши об'єкт 6 вересня 2015 року, науковці зафіксували значне руйнування пам'ятки, спричинене діяльністю так званих «чорних археологів», і виявили залишки стародавніх фундаментів завширшки близько 1,0 м та завтовшки майже 10 см. Другою розвідковою траншеєю засвідчено наявність оборонного рову по периметру пагорба та отримано цінний матеріал – фрагменти середньовічної кераміки, нумізматичні знахідки



Виявлені фундаменти монастиря (1)



Виявлені фундаменти монастиря (2)

доби Середньовіччя (півгрош коронний Казимира IV Ягеллончика, півгрош коронний Олександра Ягеллончика, дводенарій Сигізмунда II Августа, дводенарій Рудольфа II Габсбурга (Угорського), два соліди Яна II Казимира Вази) та перстень XV ст.

Таким чином, у ході археологічних розвідок учені виявили на місці дослідження залишки капітальних споруд – імовірно, середньовічного монастиря. Віднайдена пам'ятка потребує захисту держави від нищення незаконними скарбощукачами. Археологи сподіваються також знайти інвестора для проведення більш масштабних досліджень території колишнього монастиря.

За інформацією Інституту археології НАН України